

PRZEDMIOT EWALUACJI WEWNĘTRZNEJ: PROCES UCZENIA. UCZENIE SIĘ UCZNIÓW W KLASIE.

Propozycje obszarów ewaluacji:	Dlaczego warto jest poddać ewaluacji działania szkoły w tym obszarze?
<p>1. Działania nauczycieli w zakresie indywidualizacji pracy z uczniem (<i>planowanie, realizacja, monitorowanie, analiza i wnioskowanie, modyfikacje</i>)</p>	<p>Korzyści z indywidualizacji pracy:</p> <p><u>dla ucznia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zna swoje mocne i słabe strony, ▪ znajduje swoje miejsce w proponowanych formach aktywności, ▪ potrafi dokonywać wyborów czego i jak się uczyć, ▪ potrafi mówić o swoich uczuciach związanych z edukacją i własnym rozwojem, ▪ zna swoje możliwości w kontekście dalszego kształcenia i rozwoju, ▪ wie, w jaki sposób powinien się uczyć, ▪ odnosi sukcesy na miarę swoich możliwości. <p><u>dla nauczyciela</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zna mocne i słabe strony ucznia, ▪ zna swój styl uczenia się i style uczenia się uczniów, ▪ wykorzystuje wyniki przeprowadzonej diagnozy w planowaniu pracy dydaktycznej i wychowawczej, ▪ dostrzega każdego ucznia i wspiera go w rozwoju umiejętności i zainteresowań, ▪ planuje proces dydaktyczny z uwzględnieniem rzeczywistych możliwości dziecka, ▪ stosuje ocenianie wspierające pozwalające każdemu uczniowi osiągnąć sukces na miarę jego możliwości.
<p>2. Tworzenie przez nauczycieli na lekcjach sytuacji sprzyjających wykorzystaniu uczniowskiej wiedzy w praktyce</p>	<p>Możliwość wykorzystania zdobytej przez uczniów wiedzy w praktyce daje im poczucie celowości i sensu uczenia się.</p> <p>Proponowane działania, w których uczniowie mają możliwość zweryfikować w sposób praktyczny zdobytą wiedzę, powinny być adekwatne do ich możliwości, ponieważ zadania zbyt trudne mogą obniżyć ich motywację do działania i obniżyć poczucie własnej wartości. Nie mogą być również zbyt łatwe, ponieważ takie zadania nie dają satysfakcji z ich realizacji i również obniżają motywację.</p>

	<p>Możliwość sprawdzenia swojej wiedzy w praktyce daje poczucie, że „to działa” i poczucie satysfakcji z posiadania nowej umiejętności. Wpływa to również na rozwój kreatywności, a także poczucie sprawczości i wpływu.</p> <p>Możliwość wykorzystania wiedzy w praktyce, daje uczniom poczucie własnej skuteczności, jest dla ucznia bardziej interesujące i motywujące, niż odtwarzanie wiedzy tylko i wyłącznie w postaci sprawdzania stopnia opanowania materiału podczas odpowiedzi ustnych i pisemnych.</p> <p>Wykorzystywanie wiedzy w praktyce powodują wzrost zaangażowania uczniów i ich aktywności w proces uczenia się, a także zwiększa ich poziom brania odpowiedzialności za własne uczenie się.</p> <p>Wykorzystywanie wiedzy w praktyce powoduje, że uczniowie szybciej zapamiętują i utrwalają zdobytą wiedzę, szczególnie jeśli działania realizowane przez uczniów są dla nich interesujące.</p> <p>Wykorzystując wiedzę w praktyce uczniowie otrzymują informację o skuteczności tego działania i mogą natychmiast zorientować się, nad którymi obszarami powinni jeszcze popracować, a w których sobie dobrze radzą.</p> <p>Im większy wpływ na działanie mają uczniowie i im większy widzą jego sens i sprawia im ono przyjemność, tym większą mają motywację do uczenia się.</p>
<p>3. Działania nauczycieli stymulujące aktywności uczniów na lekcji (inicjowanie, wzmacnianie, koordynowanie)</p>	<p>Współczesne podejście do procesu edukacyjnego zmienia perspektywę z „nauczania” na „uczenie się uczniów”. W związku z tym zmienia się też rola szkoły i nauczyciela, który jako pedagog, mentor organizuje ten proces i wspiera podmiotowość, refleksyjność i świadomość uczniów, po to by stawali się oni autorami, „właścicielami” procesu własnego uczenia się. Bez woli i chęci ucznia nauczyciel nie jest w stanie go niczego nauczyć.</p> <p>Korzyści z aktywności uczniów na lekcji:</p> <p><u>dla ucznia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • uczy się dzięki zaangażowaniu i poprzez zaangażowanie, stymulujące ciekawość poznawczą i motywację wewnętrzną, • poznaje/zna i rozwija (w sposób coraz bardziej świadomy) indywidualne preferencje uczenia się (styl uczenia się, preferencje sensoryczne, typ inteligencji/talentu itp.), • postrzega lekcję jako spójny akt uczenia się i nauczania, w którym on(a) sam(a) jest współautorem sukcesu oraz współdecyduje o obszarach wymagających doskonalenia, • inicjuje i (współ)realizuje działania na rzecz rozwoju własnego i grupy rówieśniczej skupionej w oddziale klasowym,

	<ul style="list-style-type: none"> • uczy się pracować i rozwiązywać problemy samodzielnie oraz we współpracy z rówieśnikami, • rozumie, że dynamika i efekty lekcji zależą od aktywności, zaangażowania i motywacji wszystkich uczestników procesu. <p><u>dla nauczyciela:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • doskonalili umiejętność planowania procesu nauczania i uczenia się uczniów w sposób stymulujący ich różne aktywności, a przez to sprzyjający rozbudzaniu ich ciekawości poznawczej i motywacji wewnętrznej, • dostrzega i wykorzystuje różne preferencje swoich podopiecznych tak, aby każdy z nich miał szansę na aktywne wykorzystanie i rozwijanie w działaniu swoich talentów/ stylów uczenia się/preferencji sensorycznych itp., • postrzega lekcję jako spójny akt uczenia się i nauczania, w którym on(a) sam(a) jest współautorem sukcesu oraz współdecyduje z uczniami o obszarach wymagających doskonalenia, • rozwija samodzielność i samostrowność uczniów i uczennic, wspierając ich inicjatywy na rzecz rozwoju własnego i grupy rówieśniczej skupionej w oddziale klasowym, • potrafi aranżować przestrzeń w klasie tak, aby była adekwatna do zastosowanych metod i form pracy oraz sprzyjała aktywnościom uczniów, • rozumie, że dynamika i efekty lekcji zależą od aktywności, zaangażowania i motywacji wszystkich uczestników procesu.
4. Tworzenie sytuacji rozwijających umiejętność samooceny uczniów	<p>Adekwatna samoocena, świadomość mocnych stron i ograniczeń, sprzyja podejmowaniu przez uczniów działań zgodnych z możliwościami i wpływa pozytywnie na motywację do uczenia się. Ważne jednak jest to, aby ograniczenia nie traktować w kategoriach słabości. Rozwojowe podejście do ograniczeń, czyli uświadomienie uczniowi, w jaki sposób może sobie z nim poradzić, będzie miało pozytywny efekt z punktu widzenia motywacji do uczenia się.</p> <p>Rolą nauczycieli jest uświadomienie uczniom ich potencjału, dzięki czemu będą oni w stanie wykorzystać go w procesie uczenia się. Jeśli uczniowie czują, że są kompetentni do realizacji działań, to chętniej je podejmują.</p> <p>Ważna jest informacja zwrotna o skutkach realizowanych działań, wiedza uczniów, jakie działania podejmowane przez nich dają oczekiwane rezultaty, a jakie należy zmienić, poprawić, ponieważ sprzyja to gotowości do uczenia się. Informacja zwrotna powinna mieć charakter wspierający i wpływać motywująco do uczenia się.</p> <p>Wiedza nauczyciela o możliwościach ucznia i jego adekwatna samoocena sprawia, że działania, zadania, które</p>

	<p>nauczyciel stawia uczniowi, nie są poniżej jego możliwości, ani nie są zbyt wysokie. Jest to istotne, gdyż zdania zbyt łatwe nie motywują do ich realizacji, a zbyt trudne powodują silną frustrację, która wywołuje cały szereg negatywnych emocji. Taki stan może powodować wycofanie lub poczucie braku kompetencji.</p> <p>Adekwatna samoocena ucznia i adekwatność oczekiwań ze strony nauczyciela dają uczniowi poczucie bezpieczeństwa i pewności siebie, które jest konieczne z punktu widzenia skuteczności procesu uczenia się uczniów.</p>
<p>5. Podejmowanie przez nauczycieli działań służących integracji wiedzy uczniów z różnych dziedzin</p>	<p>Coraz częściej w dyskusjach na temat zmian w edukacji podkreśla się konieczność integrowania treści kształcenia. Wymaga ona tworzenia naturalnego systemu wiedzy, który jest związany z doświadczeniami dzieci i ich interpretacją rzeczywistości. Jedną z ważniejszych cech zreformowanej szkoły jest nauczanie nastawione na zdobywanie kompetencji przez uczniów oraz holistyczne postrzeganie świata na skutek integracji międzyprzedmiotowej.</p> <p>W charakterystyce wymagania „Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się” na poziomie B czytamy: <i>Organizacja procesów edukacyjnych umożliwi uczniom powiązanie różnych dziedzin wiedzy i jej wykorzystanie.</i></p> <p>W opracowaniach i komentarzach dotyczących tego aspektu wymagania (dostępnych na stronie NPSEO) jest mowa o ważnym wyzwaniu dla współczesnych szkół/nauczycieli: <i>powracającym raz po raz postulacie integracji treści realizowanych na poszczególnych zajęciach. Nie idzie tu tylko o prostą korelację, ale o takie zorganizowanie procesu edukacyjnego w zespole klasowym, aby nauczyciele przedmiotowi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • realizowali uzgodnione strategie pracy z klasą i poszczególnymi uczniami, • nie konkurowali ze sobą o czas ucznia, • wspólnie podejmowali odpowiedzialność za kształtowanie podstawowych umiejętności, • wykorzystywali podczas swoich zajęć wiedzę zdobytą przez uczniów na lekcjach kolegów, • dbali o kształtowanie holistycznego obrazu świata bez kawałkowania wedle akademickich podziałów. <p>Gdy myślimy o integracji kształcenia można to sprowadzić do konieczności zintegrowania dwóch rodzajów wiedzy: pochodzącej z doświadczenia dziecka uwikłanego w różnorodne konteksty i tej pochodzącej z przekazu społecznego, uzupełnionej interpretacją nauczyciela, ważne jest to aby uczeń potrafił łączyć nabytą wiedzę i wykorzystywał ją do rozwiązywania różnorodnych problemów.</p> <p>Co robić aby to zadanie zrealizować? Bardzo dobrym miejscem do kształtowania tej umiejętności jest szkoła,</p>

gdzie nauczyciel, który w sposób świadomy, a nie przypadkowy, planowany, jako wynik ustaleń w grupie i realizowany powszechnie wdraża model działania, który uczy uczniów danego zespołu korzystania z wiedzy z innych przedmiotów. Szkoła powinna być miejscem sprzyjającym temu procesowi, a więc bogatym w doświadczenia edukacyjne rozszerzające perspektywę poznawania świata. (Żytko M., 2002). Umożliwienie uczniowi korzystania na danym przedmiocie, w danym procesie edukacyjnym z wiedzy z innej dziedziny, z innego przedmiotu ukazuje mu sensowność uczenia. Rozmawiając z uczniami często słyszymy "po co mam się tego uczyć, i tak nie będzie mi to potrzebne". Na etapie szkoły podstawowej czy nawet gimnazjum trudno wymagać już aby, uczeń miał pełną świadomość tego "co mu będzie potrzebne w przyszłości", zwłaszcza gdy to pokolenie jest nazywane pokoleniem Y nastawionym na bardzo szybkie przełożenie praca - efekt, jest pokoleniem niecierpliwym. Podejmowanie wspólnych działań nauczycieli i pokazywanie na swoich lekcjach potrzeby wykorzystania wiedzy z innych lekcji, przedmiotów już na tym etapie przyczyni się do zwiększenia świadomości ucznia o potrzebie posiadania wiedzy z różnych dziedzin np. na lekcji biologii przy temacie dotyczącym oparzeń, odwołać się do chemii - co może wywołać oparzenia skóry, powiązać z kwasami, tak samo do lekcji techniki itp. Świadome działanie nauczycieli w tym zakresie wymaga podjęcia konkretnych kroków w szkole, co w konsekwencji spowoduje łączenie wiedzy w jedną całość z jednoczesnym kształtowaniem świadomości dotyczącej potrzeby takiej integracji, a żeby zintegrować, trzeba ją posiadać.

Korzyści z integracji wiedzy uczniów z różnych dziedzin:

dla ucznia:

- dostrzega złożoność świata i konieczność łączenia różnych dziedzin wiedzy w celu zrozumienia zjawisk i faktów składających się na tę złożoność,
- rozwija swoje kompetencje kluczowe, stanowiące podstawę zrozumienia złożoności i różnorodności zjawisk składających się na obraz współczesnego świata, w szczególności myślenie naukowe, rozumowanie (będące elementem kompetencji matematycznej), wyszukiwanie i korzystanie z różnorodnych informacji z wielu źródeł w celu tworzenia spójnej wizji świata,
- rozumie i wyjaśnia (na miarę swoich możliwości) zjawiska podlegające zasadom interdyscyplinarności,
- znajduje w nauczycielach grupę współpracujących ze sobą osób wspierających jego poszukiwania wyjaśnienia złożonych zjawisk o interdyscyplinarnej genezie,

dla nauczyciela:

- planuje proces nauczania i uczenia się uczniów współpracując z innymi nauczycielami, w klimacie twórczej

	<p>dyskusji o obszarach wiedzy różnych przedmiotów, pozwalających uczniom zrozumieć złożoność i holistyczny obraz świata,</p> <ul style="list-style-type: none"> dzieli odpowiedzialność za kształtowanie podstawowych umiejętności uczniów z innymi nauczycielami, wykorzystuje na swoich lekcjach wiedzę zdobytą przez uczniów na lekcjach prowadzonych przez innych nauczycieli.
6. Wzmacniania przez nauczycieli motywacji uczniów do uczenia się	<p>Znaczenie tego obszaru dla uczenia się ucznia:</p> <ol style="list-style-type: none"> Prowadzi do zwiększenia odpowiedzialności uczniów za własną naukę Zwiększa trwałość nabytej wiedzy i umiejętności. Prowadzi do większego zaangażowania uczniów w proces uczenia się. Wpływa na tworzenie atmosfery sprzyjającej uczeniu się. Wymaga poznania uczniów i ich sposobów uczenia się oraz ich potrzeb i możliwości. Wymaga uwzględniania stylów uczenia się i różnorodnych preferencji sensorycznych uczniów w procesie uczenia się. <p>Prowadzi do zwiększenia aktywności uczniów w procesie uczenia się i kształtowania ich samodzielności.</p>
7. Budowanie przez nauczycieli odpowiedzialności za uczenie się	<p>Także wymagane „Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się” mówi o tym, że nowoczesna szkoła wspomaga uczniów w braniu odpowiedzialności za własny rozwój.</p> <p>Słowo odpowiedzialność łatwiej zdefiniować posługując się angielskim odpowiednikiem responsibility- znaczy ono zdolność do wyboru odpowiedzi (response-ability). Blisko tego sformułowania znajdziemy w literaturze takie określenia jak wewnętrzsterowność (samosterowność), samokontrola, sprawczość, proaktywność. Postawa odpowiedzialna to taka, kiedy nasze zachowania, decyzje i działania są wynikiem własnego, świadomego, opartego na wartościach wyboru, ponosimy konsekwencje naszych działań nie zrzucamy winy na zewnętrzne okoliczności, czy uwarunkowania. Analogicznie odpowiedzialność za rozwój oznacza wewnętrzne przekonanie o tym, że wiem czego się uczę, rozumiem po co się uczę i świadomie uczestniczę w tym procesie. Takie myślenie opiera się na przekonaniu że każdy człowiek (dzięki temu że ma świadomość, wyobraźnię, sumienie i wolną wolę) jest w stanie samodzielnie kierować własnym życiem. Rozwój i rzeczywiste uczenie się są możliwe dzięki przyjęciu postawy „ja chcę” (co buduje wewnętrzną motywację) a nie „ja muszę”. Przejęcie odpowiedzialności za rozwój przekłada się na większe zaangażowanie oraz trwałość i efektywność uczenia się.</p> <p>Aby kształtować postawę odpowiedzialności za swój rozwój potrzebne są:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • świadomość siebie (swoich mocnych słabych stron, preferencji), świadomość procesu w jakim uczestniczę • możliwość wpływu i wolność wyboru • doświadczenie podejmowania i dotrzymywania zobowiązań/podejmowania różnorodnych działań (w stosunku do siebie samych i innych) • doświadczanie ponoszenia konsekwencji swoich działań • refleksja nad przyczynami sukcesów i porażek – wyciąganie wniosków na przyszłość (umiejętność samooceny) • doświadczanie akceptacji, zaufania i szacunku dla indywidualności <p>możliwość kontaktu z ludźmi, którzy mogą być przykładem w tym zakresie</p>
<p>8. Wspieranie przez nauczycieli/ki relacji sprzyjających uczeniu się uczniów</p>	<p>Ważne z perspektywy nauczyciela:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Świadomość, iż sama nauka nie wystarczy, ważne są warunki, które stworzymy naszym uczniom. • Zmiana podejścia do oceniania – dobre warunki do uczenia się w klasie mogą przyczynić się do poprawy umiejętności uczniów i podniesienia poziomu wiedzy. • Zyskanie świadomości, jakie metody mogą włączyć do pracy, by pomóc uczniom sprawnie się uczyć <u>podczas zajęć</u>. <p>Ważne z perspektywy ucznia jest, aby uczniowie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mieli poczucie, że na zajęciach będzie porządek, atmosfera będzie przyjazna i pozbawiona elementów niepotrzebnego stresu. • wiedzieli, jakie są kryteria oceniania, jakie są wobec nich oczekiwania i co powinni/powinny zrobić by je wypełnić (co sprzyja polepszeniu atmosfery). • wiedzieli, że nie będą oceniani/oceniane za zachowanie lecz za umiejętności i wiedzę. • wzięli odpowiedzialność za własny proces uczenia się - wiedzą m.in że od nich także zależy atmosfera w klasie. • byli współodpowiedzialni za to, co się dzieje w klasie. • dostrzegali wartość uczenia się oraz wiedzieli, że może się to dziać przede wszystkim <u>w klasie</u>, a nie tylko w domu. • wiedzieli, że mogą uczyć się od siebie nawzajem, a nie tylko od nauczyciela/nauczycielki.

<p>9. Stosowanie metod i form pracy sprzyjających uczeniu się uczniów</p>	<p>Znaczenie tego obszaru dla uczenia się ucznia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Umożliwia kształtowanie umiejętności określonych wymaganiami szczegółowymi podstawy programowej kształcenia ogólnego 2. Zwiększa zaangażowanie uczniów w proces uczenia 3. Umożliwia kształtowanie umiejętności ważnych podczas pracy w zespole 4. Umożliwia indywidualizację uczenia się 5. Umożliwia samodzielne dochodzenie do wiedzy uczniów 6. Zwiększa trwałość nabytej wiedzy i umiejętności 7. Pozwala na wykorzystanie posiadanej wiedzy i umiejętności w praktycznym działaniu
<p>10. Stosowanie przez nauczycieli metod i form oceniania sprzyjających uczeniu się</p>	<p>Ocenianie często sprawia wiele trudności. Budzi dużo emocji po stronie oceniającego i ocenianego. Może zarówno motywować uczniów do pracy, jak i zniechęcić ich do podejmowania aktywności. Dlatego warto odpowiedzieć na pytanie, czemu służy ocena w naszej szkole? Czy uczniowie dostają pełną informację o postępach?; Czy sposób oceniania w naszej szkole pozwala uczniom skutecznie się uczyć? W jakim stopniu ocenianie pozwala na pozyskiwanie przez nauczyciela i ucznia w trakcie nauczania informacji, które pozwolą rozpoznać, jak przebiega proces uczenia się, aby: nauczyciel modyfikował dalsze nauczanie, a uczeń otrzymywał informację zwrotną pomagającą mu się uczyć?.</p>
<p>11. Podnoszenie przez nauczycieli umiejętności uczenia się uczniów</p>	<p>Zadaniem współczesnej szkoły jest przygotowanie uczniów nie tylko do egzaminów, ale do uczenia się przez całe życie. Wprawdzie szkoła jest głównym, ale nie jedynym miejscem uczenia się, ale to właśnie w niej uczniowie w największym stopniu uczą się samodzielnie zdobywać wiedzę.</p> <p>Korzyści z podnoszenia przez nauczycieli umiejętności uczenia się uczniów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nauczyciel wie, jak pomagać uczniom w uczeniu się; wie, które jego działania wzmacniają u uczniów motywację do uczenia się; • Uczniowie podejmują odpowiedzialność za własny rozwój, wzrasta ich zaangażowanie i motywacja do uczenia się, wiedzą, jak mają się uczyć; • Rodzice włączają się w edukację swoich dzieci; wiedzą, w jaki sposób powinny się uczyć ich dzieci, stają się rzeczywistym partnerem szkoły we wspieraniu rozwoju uczniów.